

Protokół

26. posiedzenia, II. sesyi, VIII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 5. listopada 1904 r.

Początek o godzinie 10. minut 30 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Kazimierz Lubomirski, Stanisław Mycielski, ks. Wiktor Mazikiewicz.

Obecnych posłów 127.

Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś i c. k. Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej p. Dr. Edwin Płazek.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół dwudziestego trzeciego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokoły 24. i 25. posiedzenia złożone są w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. Mazikiewicz odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 5. listopada 1904 roku, które przydzielono następującym Komisjom, a mianowicie:

Wydziałowi krajowemu Ls.: 1.987, 1.988, 1.994, 2.001, 2.003, 2.006, 2.014, 2.015.

Komisji szkolnej Ls.: 2.004, 2.017, 2.019.

Komisji petycyjnej Ls.: 1.983, 2.002

Komisji administracyjnej Ls.: 1.985.

Komisji prawniczej Ls.: 1.982, 1.986.

Komisji kolejowej Ls.: 2.005, 2.016.

Komisji gospodarstwa krajowego Ls.: 2.013.

Komisji drogowej Ls.: 1.984.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych interpelacyj.

Sekretarz p. Lubomirski czyta:

Interpelacya

posła Krempy i tow. do Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza rządowego, w sprawie niewłaściwości popelnianych przez c. k. urzędników politycznych w Brzesku.

Częste wypadki samowoli urzędników administracyjnych, zapoznawanie przez nich przepisów prawa i nadużycia jaskrawe a zdrożne w czasie wyborów, prześladowanie niemiłych osobistości a hojne wynagradzanie zasłużonych pacholców starościeńskich, zapewniona bezkarność za takie i tem podobne wykroczenia a często niezawodny awans; — wszystko to razem wzięwszy musiało deprawować pewną część urzędników administracyjnych i zatrzeć w nich różnicę między obowiązkiem, a swawolą, między uczciwością a występkiem.

Rejestrować wszystkie nadużycia starostw czy też urzędów administracyjnych niepodobna. Natomiast jest rzeczą obowiązku obywatelskiego, podawanie do wiadomości władz rządowych przynajmniej niektórych faktów w celu usuwania złego i piętnowania szkodników.

Oto przykład:

Z wiosną br. wniósł Chaim Meyer Selengut z Brzeska prośbę do Zwierzchności gminnej w Brzezowcu o udzielenie konsensu na budowę suszarników bydlęcych, na terytorium tejże gminy. Prośbę tę zwierzchność gminna z powodu braku kompetencji odrzuciła. Wobec tego odniósł się Selengut z prośbą do Starostwa w Brzesku o wydanie pozwolenia na budowę suszarni w przekonaniu, że gdzie jak gdzie, ale w Starostwie brzeskiem nawet konsens na budowę domu mieszkalnego i suszarni otrzymać może. Wierząc w wszechstronną wagę władzy starościńskiej, tem śmieiej wstąpił na tę drogę, gdy się dowiedział, że jego kawałek ma w referacie c. k. koncepista Eustachy Lorenowicz. Do niego się tedy zwrócił Selengut z prośbą o pomyślne załatwienie podania i po stosownych pertraktacjach uzyskał od p. Lorenowicza obietnicę, za cenę podpisania mu przez Selenguta weksłu na 300 K.

Od tej chwili rozpoczyna p. Lorenowicz urządowanie i zarządza komisją ze znawców i stron interesowanych. Niestety wynik komisjonalnych oględzin był dla Selenguta niepomyślny, gdyż tak strony interesowane, jak i znawcy fachowi oświadczyli się przeciw zamierzonej budowie. Zmartwiony takim wynikiem komisji udaje się Selengut do p. Lorenowicza o poradę i otrzymuje od niego zapewnienie, że sprawa mimo to pójdzie dobrze, gdyż on t. j. Lorenowicz przerobi znawców i wpłynie na reprezentantów gminy Brzezowa, a wtedy konsens bez przeszkody będzie mu wydany.

Za tę jednak pracę i starania zażądał p. Lorenowicz od Selenguta podpisania

drugiego weksłu „in blanco“ rzekomo na sumę 200 K, który to weksel wypełnił później na kwotę 1200 K i zeskontował go niebawem w żydowskim Towarzystwie kredytowym w Brzesku. Gdy się o tym podstępnie Selengut dowiedział, zaatakował ostro p. Lorenowicza, lecz ten na to otrzymał odpowiedź uspokajającą, że weksel będzie zapłacony, a co mu przyrzekł zrobić, dotrzyma.

W trakcie tego t. j. w czerwcu b. r. został p. Lorenowicz przeniesiony do Drohobycza. Po wyjeździe jego, sprawa ta stała się głośną. Nie tajem było nikomu, że p. Lorenowicz wy dostał nagrodę przez wyłudzenie od Selenguta podpisu na wekslach a jak niektórzy utrzymywali i coś gotówki, a także, że żyd Selengut poważił się w rzeczonych sprawkach, przekupować c. k. urzędnika, za co również Selengut powinien być karany.

Rozpoczęto więc dalsze starania, ale już u samego starosty p. Trzaskowskiego, który po interwenyi pewnego adwokata i grupy interesowanych kahalników, bez względu na brak kompetencji, wydał konsens Selengutowi, który budowę niebawem rozpoczął. Gdy jednak sprawa ta z powodu odwołania się stron interesowanych do Wydziału powiatowego, dostała się na właściwą drogę, p. Trzaskowski przyciśnięty do muru, konsens wydany cofnął i zabronił dalszej budowy Selengutowi w chwili, kiedy ten już większą część murów postawił. Wśród takich warunków zmuszonym był Wydział powiatowy konsens Selengutowi udzielić i zakończyć tę tak głośną i skandaliczną sprawę.

Obecnie upływa 5 miesięcy od czynu dokonanego z Selengutem ale niestety do dziś niema zakończenia.

Nie wdając się w ocenę i doniosłość innych momentów towarzyszących całemu temu zajściu, pozwalają sobie podpisani zapytać Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza rządowego:

1. Czy Jaśnie Wielmożnemu Panu Komisarzowi rządowemu znane są stosunki panujące w starostwie brzeskiem a w szczególności fakt powyżej opisany?

2. Czy nie uzna postępowania c. k. koncepisty Lorenowicza za zwykłe przekupstwo, a c. k. starosty Trzaskowskiego jako współwinnego w opisanym fakcie?

3. Czy i co zamierza uczynić c. k. Namiestnictwo w tym przypadku, aby winni byli pociągnięci do surowej odpowiedzialności?

4. W końcu zapytują podpisani Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza rządowego, czy w myśl swoich oficjalnych enuncyacji o taksie i uczciwości podwładnych urzędników, nie raczy dołożyć starań, aby uwolnić ludność tutejszokrajową od podobnych szkodników, a Władzom administracyjnym zapewnić powagę, wynikającą z sumiennego wymiaru sprawiedliwości.

Lwów dnia 4. listopada 1904.

Krempa (interpelujący).

F. Włodek, Bojko, Stapiński, Oleśnicki, Huryk, Bohaczewski, Szponder, Effinowicz, Ostapczuk, Barabasz, Staruch, Szwed, Potoczek, Skołyszewski.

Sekretarz p. Mazikiewicz czyta:

Interpelacya posła Barabasza i Towarzyszy do Wysokiego c. k. Rządu.

Jak zresztą każdego, tak i tego roku narobiła dzika zwierzyna w sołotwińskim powiecie sądowym, a szczególnie we wsi Porohy wielkie szkody. Polowania tam nie było prawie od niepamiętnych czasów, przez co zwierzyna rozmnożyła się i ośmieliła się tak, że już nietylko dziki lecz jelenie i sarny przychodzą do wsi i niszczą chłopskie dobro. Tak np. w miesiącu wrześniu narobiły jelenie kilku gospodarzom we wsi Porohach szkody na kilkaset koron. Poszkodowani gospodarze postąpili wedle przepisów ustawy łowieckiej, lecz dzierżawca polowania baron Liebig, który to swoje prawo poddzierżawia Rotszyldowi w Wiedniu wprost kpi sobie z poszkodowanych i o wynagrodzeniu szkody nie chce słyszeć.

W Porohach jest także pocztowy urząd, lecz on jest tam tylko dla wygody tartaku firmy Grünfeld & Comp. bo od wsi jest on oddalony o 4 klm. Do tego urzędu muszą posyłać posłańców gminne i parafijalne urzędy w Porohach i Kryczyce, który jest od Porohów oddalony o 14 klm. W tem samym położeniu znajdują się mieszkańcy wymienionych wsi i zarząd szkoły i posterunek żandarmeryi. Wszystkie wyliczone urzędy i wszyscy mieszkańcy wymienionych wsi dwa razy prosili c. k. Dyrekcyę poczt i telegrafów we Lwowie o przeniesienie pocztowego urzędu z tartaku do wsi lecz bezskutecznie. W tym urzędzie znajduje się jeszcze jedna anomalia, mianowicie na tablicy brakuje napisu w języku ruskim.

Wobec tego podpisani zapytują Wysoki c. k. Rząd:

1. Czy poleci c. k. Starostwu w Bóhorodeczanach wziąć w obronę nieszczęśliwą ludność sołotwińskiego sądowego powiatu przed samowolą dzierżawcy polowania?

2. Czy pomieści urząd pocztowy w Porohach w takim miejscu, ażeby z niego miała wygodę ludność tubylcza a nie przybyli pruscy żydzi?

3. Czy poleci na pocztowym urzędzie umieścić także napis w ruskim języku?

Aleksy Barabasz

interpelant

Huryk, Ostapczuk, Staruch, Szwed, Szponder, Effinowicz, Krempa, Mazikiewicz, Oleśnicki, Stapiński, Bojko, Głidziuk, Zardecki, Korol, F. Włodek.

Interpelacya

do c. k. Rządu posła Bohaczewskiego i towarzyszy, w sprawie postępowania c. k. żandarma Welanika w Sokołówce, złoczowskiego powiatu.

C. k. żandarm Welanik doniósł dnia 24. września b. r. do c. k. Starostwa w Złoczowie, że 11 członków Sokoła, wraz z nauczycielką Maryą Hrehorowiczówną, dnia 18. września b. r. wśród nocy przeciągali ulicami Sokołówki, śpie-

wając pieśń: „Ne pora“ i jeszcze jakąś, inną, a oprócz tego odgrążali się, że kogo zechcą, tego nabiją i pójdą dalej. Nadto doniósł ten żandarm, że nauczycielka Marya Hrehorowiczówna uczyła ich tych pieśni, a w dodatku w szkole uczy dzieci, ażeby zamiast „Sława Bohu“, mówiły „harazd“!

Na doniesienie to wydelegowało c. k. Starostwo w Złoczowie sekretarza swego Pawłowskiego do Oleska na dzień 28. października b. r. i wezwało na ten dzień 11 denuncyonowanych członków Sokoła i nauczycielkę Maryę Hrehorowiczównę ażeby ciż stawili się w Olesku, w celu przesłuchania ich w tej sprawie.

Do przesłuchania jawił się także żandarm Welanik. Do niego przystąpili obwinieni: Mykoła Kiż, Andruch Zrobek, Mykoła Hrycenko i Mykoła Zrobek i zapytali, na jakiej podstawie doniósł on fałszywie na nich do c. k. Starostwa w Złoczowie? Na to żandarm Welanik w obecności wielu świadków powiedział: „Zwalcie to wszystko na nauczycielkę — to wam nie będzie“.

Ten sam żandarm przyszedłszy do Sokołównki, posłał policyanta do wójta po pieczętkę, a gdy ten nie chciał, on wybił policyanta po twarzy i mówił, że tak samo wójta wybije.

Wobec tego zaytują podpisani:

I. Czy znane c. k. Rządowi powyższe postępowanie żandarma Welanika i jak potrafi on je usprawiedliwić?

II. Jaką satysfakcyę da c. k. Rząd pokrzywdzonym i rozgoryczonym obywatelom miasta Sokołównki?

III. Jakich środków zamierza c. k. Rząd użyć, ażeby takie niegodne a prowokujące postępowanie ze strony c. k. żandarmeryi na przyszłość nie powtarzało się?

Bohaczewski
interpelant.

Staruch, Huryk, Effinowicz, Ostapczuk, Krempa, F. Włodek, Mazikiewicz, Stapiń-

ski, Oleśnicki, Potoczek, Korol, Mogilnicki, Szwed, Glidziuk.

Interpelacya

do Wysokiego c. k. Rządu krajowego.

C. k. Namiestnictwo reskryptem z d. 11. października 1904 l. 136.498 zakazało zawiązania Towarzystwa „Krużok Ukraińskich diwezat“ w Kołomyi, a między przyczynami podaje między innymi co następuje: „Statut nie przewiduje sposobu utworzenia Towarzystwa; oznaczenie §. 6., że członkiem Towarzystwa może być tylko Rusinka - Ukrainka (co wyrażono także w samej nazwie Towarzystwa), jest niejasne, bo nie może oznaczyć narodowości wedle jednego z krajów, przez tę narodowość zamieszkiwanych.

Jeżeliby tu miało się na myśli przyznawanie się do istniejącej partii „ukraińskiej“, wtedy postanowienie §. 6. statutu mogłoby dać powód do dyskusyj politycznych na posiedzeniach wydziału, względnie ogólnego zgromadzenia (§. 10.), mimo tego, że Towarzystwo kobiet nie może być politycznym, wedle przepisu §. 30. ustawy z 15. listopada 1867 Dz. p. p. l. 134“.

Ponieważ tego rodzaju argumentacya jest niczem innym, jak tylko prostą sekaturą, zupełnie nie licującą najwyższej władzy administracyjnej w kraju, dlatego zapytujemy Wysoki c. k. Rząd krajowy:

Czem zamyśla on usprawiedliwić takie swoje postępowanie?

Czy — z uwagi, że założycielki nie myślą zrzekać się terminu: „rusko-ukraiński“, zamyśla on i na wypadek powtórnego wniesienia statutów tego Towarzystwa nie przyjąć ich do wiadomości?

Oleśnicki
interpelant.

Korol, Huryk, Barabasz, Staruch, Ostapczuk, Mogilnicki, Bohaczewski, Krempa, F. Włodek, Bojko, Stapiński, Effinowicz, Glidziuk, Mazikiewicz.

Marszałek oznajmia, że interpelacye te odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Pierwsze czytanie wniosku posła ks. Stojalowskiego, w sprawie utworzenia Sądu przemysłowego w Białej.

Marszałek oznajmia, że ten punkt spada z porządku dziennego wobec nieobecności w Izbie wnioskodawcy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gminnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie zmiany niektórych postanowień statutu gminy miasta Krakowa.

Sprawozdawca p. Górski uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji, zaznaczywszy poprzednio, że komisya zmienia brzmienie drugiego ustępu §. 79. w ten sposób, iż po słowie „sekcji“, w wierszu pierwszym tego ustępu dodaje się słowa: „lub w komisji“; w drugim wierszu tego ustępu po słowie: „doradcy“, dodać słowa: „oprócz w komisji dyscyplinarnej“.

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . . w przedmiocie zmiany niektórych postanowień statutu król. stoł. miasta Krakowa, z dnia 6. października 1901 Dz. u. kraj. Nr. 108.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi, z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia paragrafów 52, 57, 60, 79, 82, 84, 91, 92 i 110 ustawy z dnia 7. października 1901 Dz. u. kraj. Nr. 108 znosi się w ich dotychczasowym brzmieniu, a natomiast opiewać mają:

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie łącznie prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się sta-

nie okoliczność, któraby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Jeżeli członek Rady miejskiej wchodzi w stosunki prawne z gminą, jako przedsiębiorca lub dostawca, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, dopóki ten stosunek trwa i rachunki stąd wynikłe ostatecznie załatwione nie zostaną.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§. 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensjonowaniu) urzędników gminy i zakładów gminnych, orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

O oddaleniu stałego urzędnika ze służby, niemniej o przeniesieniu go na niższą posadę, orzeka komisya dyscyplinarna, złożona z prezydenta, jednego wiceprezydenta i dwóch radców magistratu, stale wyznaczonych przez prezydenta, tudzież pięciu radców miejskich, wybieranych przez Radę miejską.

Przy postępowaniu dyscyplinarnem mają zastosowanie analogiczne przepisy dla urzędników państwowych władz politycznych, o ile rada miejska nie wyda odrębnego regulaminu.

Od orzeczenia komisji dyscyplinarnej odwołanie do rady miejskiej jest niedopuszczalne.

Przepisy o wymierzaniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacyi, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizyi wydaje rada miejska.

§. 60.

W szczególności należą do rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic §. 2. i 3.).

2. Wybór prezydenta i wice-prezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni, niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków (§. 57. ust. 1).

3. Organizacja urzędów i zakładów gminnych, oznaczenie liczby urzędników i sług, oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyi służbowych.

4. Oznaczenie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i sług gminy, oraz dla osób, wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.

5. Uchwalanie instrukcyi i regulaminów dla siebie, sekcji i komisji.

6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom — o ile przenoszą trzecie miesięczne płace, przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń, oznaczenie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i sług miejskich, niemniej dla osób, używanych w służbie gminy.

7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i sług gminnych ponad czas trzymiesięczny.

8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.

9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.

10. Uchwalanie i zatwierdzanie kwaterunku.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacje finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, które gmina zamierza nabyć, przenosi kwotę

150.000 K., niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego. Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych przenosi 40.000 K.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcenie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwinięcie już istniejących.

16. Zatwierdzanie licytacji lub układow o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 K. przenosi. Zatwierdzanie układow o dostawy, pociągające za sobą wydatek przenoszący 6.000 K.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania w sprawach najmu i dzierżawy i w sprawach, nadszających się do postępowania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należitości nieściągalnej, o ile kwotę 100 K. przenosi.

20. Uchwalenie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budże-

tem nieprzewidziane, wszakże tylko na wniosek prezydenta.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy. Spostrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru w granicach postanowień ustawowych:

a) Do nałożenia dodatków gminnych, przenoszących 25 % podatków bezpośrednich lub 50 % podatków konsumcyjnych, wreszcie do nałożenia podatku gminnego od czynszów lub wartości czynszowej przenoszącego 10 % czynszu, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego.

b) Dodatki gminne przenoszące 50 % podatków bezpośrednich lub 100 % podatków konsumcyjnych, wreszcie podatek gminny od czynszów lub wartości czynszowej, przenoszący 15 % czynszu, można nakładać za zezwoleniem Wydziału krajowego i zgodą c. k. Namiestnictwa a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, za przyzwalającą uchwałą sejmową podlegającą najwyższemu zatwierdzeniu.

c) Dodatki gminne przenoszące 100 % podatków bezpośrednich lub 150 % podatków konsumcyjnych, wreszcie podatek gminny od czynszów lub wartości czynszowej przenoszącej 20 % czynszu, można nakładać tylko na mocy ustawy krajowej.

d) Do zaprowadzenia opłat, nie należących do kategorii dodatków gminnych do podatków bezpośrednich lub podatków

konsumcyjnych albo też wspomnianego wyżej podatku gminnego od czynszów lub wartości czynszowej, jako też do podwyższenia istniejących już tego rodzaju opłat potrzeba ustawy krajowej.

e) Rozkład dodatków gminnych na podatki bezpośrednie podług rozmaitej stopy procentowej, wymaga zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej, podlegającej najwyższemu zatwierdzeniu.

f) Dodatki gminne do podatków konsumcyjnych należy ściągać przez te same organa i w ten sam sposób, jak podatki konsumcyjne.

g) Podatek gminny od czynszów lub wartości czynszowej można rozkładać progresywnie w miarę wysokości czynszu lub wartości czynszowej.

h) Podstawą wymiaru podatku gminnego od czynszów lub wartości czynszowej jest kaźdoceśnie zeznany przez właściciela domu i przez władzę podatkową sprostowany czynsz brutto lub wartość czynszowa odnośnego domu. W tym celu może Magistrat przez delegowanego urzędnika wglądać w potrzebne daty władzy podatkowej.

i) Podatek gminny od czynszów lub wartości czynszowej ponosić mają lokatorowie, względnie używający pomieszkania. Za podatek ten odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów.

k) Jeżeli z tytułu przeciążenia, próżnostania lub zburzenia realności, władza podatkowa odpisze rządowy podatek domowo-czynszowy a odpisanie gminnego podatku od czynszów z tej realności równocześnie nie nastąpiło, może właściciel jej w ciągu trzech lat, licząc od daty zarządzenia władzy podatkowej żądać odpisanie gminnego podatku od czynszów, względnie zwrotu uiszczonego tego podatku gminnego a to w stosunku wartości czynszowej, od której odpisano rządowy podatek domowo-czynszowy.

1) Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

a) urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni, tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

β) duszpasterze co do kongruy.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczanie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycyi w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policji miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 K, lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (106) oraz Prezydenta (§. 95).

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcyje, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały konieczną jest obecność przynajmniej trzech członków sekcyi lub komisyi, nie licząc w to przewodniczącego, z wyjątkiem komisyi

dyscyplinarnej, w której konieczną jest obecność pięciu członków.

Uchwały w sekcyi lub w komisyi zapadają bezwzględną większością głosów, urzędnik Magistratu (referent) ma głos doradczy oprócz w komisyi dyscyplinarnej. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach Prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, jak również i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcyi lub komisyi i odwołania się do Rady miejskiej.

§. 82.

Rada miejska może przekazać odwołalnie sprawy lub czynności zastrzeżone jej uchwałą, a należące do własnego zakresu działania gminy do załatwienia Prezydentowi, sekcyom lub komisjom.

Sekcyom i komisjom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości, jakoteż o dostawy dla gminy, ani też w ogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązaną lub uprawnioną. Czynności te należą do Prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych, albo członków Rady miejskiej, których Prezydent do tego upoważni lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa ani też obowiązku sekcyi i komisyi do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania motywowanych w tym przedmiocie wniosków Radzie miejskiej. Jeżeli zaś Rada miejska poruczy sekcyi lub komisyi zatwierdzenie ofert lub rozstrzyganie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacje mają być prowadzone nie przez członków sekcyi lub komisyi, lecz przez organa Magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością Prezydenta, a sekcyja lub komisya ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków Magistratu.

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami Rady i Magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały Rady i nadzoruje zakłady gminne. Prezydent miasta układa preliminarz budżetu i przedkłada go Radzie miejskiej najdalej do końca września roku poprzedniego.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich.

Gminie odpowiada on za czynności, tak własne jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i służbami gminnymi i zakładów gminnych, w wypadkach wszakże przewidzianych w §. 57. ustęp drugi tylko na podstawie orzeczenia komisji dyscyplinarnej.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy wogóle naczelnik urzędu pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników, przez Radę miejską mianowanych, pada prezydent bezzwłocznie do wiadomości komisji dyscyplinarnej.

§. 92.

Prezydent może w granicach budżetu czynić wydatki, o ile Rada miejska nie zastrzegła sobie, sekcjom lub komisjom osobnej w tym względzie decyzji.

Prezydent może zarządzić wydatki budżetem nieprzewidziane, które łącznie wzięte sumy 1 000 koron w jednym dziale budżetu rocznie nie przewyższają.

§. 110.

Polityczna władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały, powziętej przez Radę miejską lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 82),

jeżeli uchwała przekracza zakres działania gminy lub sprzeciwia się ustawom. Przeciwn takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda.

Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek oznajmia, że ponieważ w Izbie brak niektórych sprawozdawców, przeto obecnie stawia na porządku dziennym punkty tegoż 10 16, następnie 8, a mianowicie:

Następuje:

Sprawozdanie Komisji petycyjnej w sprawie prośby p. Zygmunta Demianowskiego, profesora szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie o zezwolenie na policzenie lat spędzonych na posadzie adjunkta do lat policzalnych do emerytury.

Sprawozdawca p. Michalski odczytuje sprawozdanie Komisji, zakończone następującym wnioskiem:

P. Zygmuntowi Demianowskiemu profesorowi szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie zalicza się lata spędzone od 1.

marca 1879 r. do 1888 r. na posadzie pro-
wizorycznej do lat emerytalnych.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy
wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji petycyjnej w
sprawie prośby p. Walentego Drozdowicza,
lustratora w biurze patronatu spółek oszczęd-
ności i pożyczek przy Wydziale krajowym
we Lwowie o veniam aetatis.

Sprawozdawca p. M. Michalski odczy-
tuje sprawozdanie Komisji, zakończone nastę-
pującym wnioskiem:

p. Walentemu Drozdowiczowi, prowi-
zorycznemu lustratorowi w biurze patro-
natu spółek oszczędności i pożyczek udziela
się veniam aetatis.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy
wniosek Komisji.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji budżetowej w
sprawie petycji Olgi Hlebowickiej wdowy
po lekarzu okręgowym w Łanczynie o za-
pomogę.

Sprawozdawca p. Jabłoński odczytuje
sprawozdanie Komisji, zakończone nastę-
pującym wnioskiem:

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu
do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy
wniosek Komisji.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji budżetowej w
sprawie prośby Olgi Ostrowskiej wdowy po
b. zarządcy szpitala powszechnego w Ko-
łomyi o zapomogę.

Sprawozdawca p. Jabłoński odczytuje
sprawozdanie Komisji, zakończone nastę-
pującym wnioskiem:

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu
do zbadania i dalszego zarządzenia.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy
wniosek Komisji.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji budżetowej o
petycji Kazimiery Szmidowej wdowy po za-

rządcy szpitala miejskiego w Śniatynie o
zapomogę.

Sprawozdawca p. Jabłoński odczytuje
sprawozdanie Komisji, zakończone nastę-
pującym wnioskiem.

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu
do zbadania i dalszego zarządzenia.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy
wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji budżetowej w
sprawie petycji Zwierzchności gminnej
Białobrzegi w powiecie łańcuckim o uwol-
nienie od zwrotu kwoty 197 K 60 h z ty-
tułu kosztów leczenia i utrzymania Maryi
Dulembowej.

Sprawozdawca p. Jabłoński odczytuje
sprawozdanie Komisji, zakończone nastę-
pującym wnioskiem:

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu
do zbadania i dalszego zarządzenia.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy
wniosek Komisji.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji budżetowej w
sprawie prośby Karoliny Weinrichowej
wdowy po zarządcy szpitala powszechnego
w Przemyślu o podwyższenie pensji wdo-
wiej lub zapomogę.

Sprawozdawca p. Jabłoński odczytuje
sprawozdanie Komisji, zakończone nastę-
pującym wnioskiem:

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu
do zbadania i dalszego urzędowania.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy
wniosek Komisji.

Następuje:

S p r a w o z d a n i e

Komisji gospodarstwa krajowego o pety-
cji Centralnego Związku galic. przemysłu
fabrycznego we Lwowie w sprawie uzdro-
wienia stosunków młynarstwa krajowego.

P. Władysław Gniewosz w zastępstwie
sprawozdawcy p. Sękowskiego uwolniony
na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od
czytania sprawozdania, odczytuje następu-
jący wniosek Komisji.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po wysłuchaniu znawców i powołanych korporacji zastanowił się nad sposobami, zmierzającymi do uzdrowienia młynarstwa galicyjskiego, odpowiednie kroki u c. k. Rządu poczynił i na następnej sesji zdał Sejmowi sprawę z poczynionych starań, względnie zarządzeń, a ewentualnie przedłożył odpowiednie wnioski.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o stanie szkół średnich w roku 1902/3 — na podstawie sprawozdania c. k. Rady szkolnej krajowej.

Sprawozdawca p. Wojciech Dzieduszycki uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski Komisji oznajmiwszy, że Komisya zmienia wniosek II. w ten sposób, że zamiast słów: „a mianowicie na jej okolice północne“ umieszcza słowa: „mianowicie, aby w jak najkrótszym czasie założył w tej części kraju dwie szkoły średnie z językiem wykładowym polskim“.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich za rok 1902/903 przyjmuje Sejm do wiadomości.

II Wzywa się c. k. Rząd, aby zakładając nowe szkoły średnie, miał przeważnie wzgląd na wschodnią część kraju.

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby oprócz zakładania nowych szkół średnich zastanowił się nad niezwykłym a jednostronnym napływem młodzieży do gimnazyów, tak przez szybsze zakładanie szkół z kierunkiem praktycznym, jak przez inne uregulowanie uprawnień uczniów szkoły takie kończących, zapobiegł szkodliwym skutkom, jakie dla młodzieży kończącej uniwersytet mógłby wywołać nadmiar kandydatów na ograniczoną liczbę posad, w zawodach wymagających studyów gimnazyalnych, względnie uniwersyteckich.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby wyjaśnił powody dla których wielokrotnie

powtarzanych rezolucyi Wysokiego Sejmu w przedmiocie przywrócenia nauki religii do egzaminów dojrzałości, zaprowadzenia w gimnazyach obowiązkowej nauki historii kraju rodzinnego i ustanowienia lekarzy szkolnych, nie tylko nie uwzględnił i w życie nie wprowadził, ale nawet nie dał na nie żadnej odpowiedzi.

Tem samem załatwiono:

1. Petycję miasta Gródka o założenie gimnazyum Ls. 281 pet. 154.

2. Wniosek posła Fruchtmanna i towarzyszy o założenie szkoły realnej w Stryju L. 483.

3. Wniosek posła Tomaszewskiego i towarzyszy o założenie szkoły realnej w Samborze L. 803.

4. Wniosek posła Maryewskiego i towarzyszy o założenie wyższej szkoły realnej w Wieliczce L. 901.

5. Wniosek p. Rudrofa o założenie szkoły średniej w Czortkowie L. 1.002.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i oznajmia, że do głosu zapisani są pp. Oleśnicki *przeciw* wnioskowi komisji, a pp. Pełczar, Wilczkiewicz i Tomaszewski *za* wnioskami komisji.

Przemawia p. Oleśnicki i stawia następujące rezolucje:

Wzywa się c. k. Rząd:

1) aby najrychlej wprowadził w życie instytucje lekarzy szkolnych przy szkołach średnich;

2) aby wziął pod rozwagę sprawę reformy szkół średnich na podstawie wspólnej nauki w klasach niższych przy zaprowadzeniu w dalszych klasach rozdziału na kierunek humanistyczny i realny z łaciną;

3) aby w obecnych szkołach średnich usunął system nauki dwustopniowej tych przedmiotów, które osobno teraz w klasach niższych a osobno w wyższych się wykładają;

4) aby w pojedynczych klasach szkół średnich zaprowadził naukę pojedynczych przedmiotów z wykładem niemieckim;

5) aby c. k. akademiczne gimnazyum

we Lwowie jak najrychlej rozdzielił na 2 odrębne zakłady;

6) aby jak najrychlej przystąpił do budowy budynków dla ruskich gimnazyów we Lwowie i w Tarnopolu;

7) aby w c. k. akademickim gimnazyum we Lwowie systemizował znaczniejszą ilość stałych posad nauczycielskich;

8) aby w c. k. gimnazyum w Brzeżanach i Samborze systemizował drugą posadę nauczycielską dla nauki języka ruskiego a w c. k. gimnazyum w Jarosławiu zaprowadził naukę języka ruskiego jako względnie obowiązkową;

9) aby liczbę godzin nauki języka ruskiego w gimnazyach podniósł do 3 godzin tygodniowo i aby cenzura z tego języka wpływała nie tylko w dodatnim, ale i w ujemnym kierunku na postęp ogólny ucznia;

10) aby w gimnazyach polskich, gdzie jest nauka języka ruskiego względnie obowiązkową, nauka ta rozpoczynała się już od pierwszej klasy;

11) aby w gimnazyum ruskiem w Tarnopolu jak najrychlej obsadził miejsce stałego dyrektora;

12) aby spowodował jak najrychlejsze wydanie podręczników dla ruskich gimnazyów wyczerpanych, tudzież ułożenie i wydanie podręczników nowych dla nauk potrzebnych a w szczególności słowników łacińskiego i greckiego, tudzież podręczników nauk przyrodniczych z uwzględnieniem petycyi profesora Werchradzkiego;

13) aby zaprowadził uwolnienie od nauk w święta ruskie w gimnazyum w Jarosławiu;

14) aby wprowadził ruski wykład w nauce religii gr. kat. w gimnazyum Franciszka Józefa we Lwowie;

15) aby wprowadził stałą i prawidłową normę w posuwaniu nauczycieli szkół średnich po 10 latach służby do VIII. a po 20 do VII rangi i zniósł tajne kwalifikacye tych nauczycieli.

Izba popiera powyższe rezolucyje p. Oleśnickiego.

Przemawia p. ks. Biskup Pelczar i stawia następującą rezolucyę:

Wzywa się c. k. Rząd, by pouczał władze szkolne, a przez nie dyrekcye szkół średnich, że nie mają zabraniać uczniom wstępowania do Kongregacyj Maryańskich i tworzenia osobnych Sodalicyj pod sterem xx. katechetów.

Izba popiera rezolucyę p. Pelczara.

Przemawia c. k. wiceprezydent namiestnictwa p. Dr. Edwin Płazek jako komisarz rządowy.

(Przewodnictwo obrad obejmuje Zastępca Marszałka JE. ks. Metropolita Szeptycki).

Przemawia p. Wilczkiewicz.

(Kierownictwo obrad obejmuje napowrót Marszałek krajowy).

Przemawia p. Tomaszewski.

Przemawia p. Schätzel i stawia następujące rezolucyje:

Wzywa się c. k. Rząd, aby przyspieszył zaprowadzenie obowiązkowej nauki gimnastyki i ukwalifikowanych stałych nauczycieli gimnastyki w tych szkołach średnich, w których nauka gimnastyki jeszcze nie obowiązuje.

Wzywa się c. k. Rząd, aby obok gimnastyki wprowadził we wszystkich zakładach gry i zabawy ruchowe pod gołym niebem, za obowiązkowym udziałem i pod ukwalifikowanym kierownictwem.

Izba popiera te rezolucyje p. Schätzla.

Izba uchwalala zamknięcie rozprawy ogólnej na wniosek sekretarza p. Urbańskiego. Marszałek oznajmia, że do głosu zapisani są p. Stapiński *przeciw*, a p. Czarotoryski *za* wnioskami komisji.

Marszałek oznajmia, że odracza posiedzenie do godziny 7 wieczorem.

Przerwa posiedzenia godzina 2 minut 50 popołudniu.

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 5. listopada 1904 r.

Początek posiedzenia o godzinie 7 minut 5 wieczorem.

Marszałek skonstatowawszy dostateczną liczbę posłów, otwiera napowrót odroczone posiedzenie.

Następuje:

Dalszy ciąg rozpraw nad sprawozdaniem komisji szkolnej o stanie szkół średnich w roku szk. 1902/1903 na podstawie sprawozdania Rady szkolnej krajowej

Przemawia zapisany do głosu p. Stapiński.

Przemawia zapisany do głosu p. Czartoryski.

Przemawia p. sprawozdawca p. W. Dzieduszycki.

Przemawia p. Oleśnicki dla faktycznego sprostowania

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie i bez rozprawy wnioski I i II komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Sprawozdawca czyta:

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby oprócz zakładania nowych szkół średnich zastanowił się nad niezwykłym a jednostronnym napływem młodzieży do gimnazjów, tak przez szybsze zakładanie szkół z kierunkiem praktycznym, jak przez inne uregulowanie uprawnień uczniów szkoły takie kończących, zapobiegł szkodliwym skutkom, jakie dla młodzieży kończącej uniwersytet mógłby wywołać nadmiar kandydatów na ograniczoną liczbę posad, w zawodach wymagających studyów gimnazjalnych, względnie uniwersyteckich.

Przemawia p. Stapiński i wnosi na przejście do porządku dziennego nad wnioskiem III. komisji.

Marszałek oznajmia, że regulamin nie dopuszcza w rozprawie szczegółowej wniosków na przejście do porządku dziennego nad wnioskami komisji, ale w głosowaniu mogą posłowie dać wyraz swemu przekonaniu.

Izba uchwała wniosek III komisji.

Sprawozdawca czyta:

IV. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby wyjaśnił powody, dla których wielokrotnie powtarzanych rezolucji Wysokiego Sejmu

w przedmiocie przywrócenia nauki religii do egzaminów dojrzałości, zaprowadzenia w gimnazyach obowiązkowej nauki historii kraju rodzinnego, i ustanowienia lekarzy szkolnych, nie tylko nie uwzględnił i w życie nie wprowadził, ale nawet nie dał na nie żadnej odpowiedzi.

Tem samem załatwiono:

1. Petycję miasta Gródka o założenie gimnazjum L. s. 281. pet. 154.

2. Wniosek posła Fruchtmana i towarzyszy o założenie szkoły realnej w Stryju L. 483.

3. Wniosek posła Tomaszewskiego i towarzyszy o założenie szkoły realnej w Samborze L. 803.

4. Wniosek posła Maryewskiego i towarzyszy o założenie wyższej szkoły realnej w Wieliczce L. 901.

5. Wniosek p. Rudrofa o założenie szkoły średniej w Czortkowie, L. 1002.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek IV. komisji.

Marszałek odczytuje rezolucję p. Pelczara

Przemawia p. Stapiński.

Marszałek oznajmia, że prawa Rady szkolnej krajowej nie są przedmiotem głosowania Izby.

Izba uchwała rezolucję p. Pelczara po zamknięciu rozprawy.

Marszałek oznajmia, że w sprawie rezolucyj pp. Oleśnickiego i Schätzla postawił p. sprawozdawca formalny wniosek na przekazanie tych rezolucyj komisji szkolnej, otwiera nad tym formalnym wnioskiem p. sprawozdawcy rozprawę.

Przemawia p. Oleśnicki i stawia formalny wniosek, by jego rezolucję 6 opiekującą:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najszybciej przystąpił do budowy budynków dla ruskich gimnazjów we Lwowie i w Tarnopolu“, Izba od razu załatwiła.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i przyjmuje wniosek formalny p. Oleśnickiego.

Izba uchwała powyższą 6 rezolucyę p. Oleśnickiego, po poprzednim jej odczytaniu przez Marszałka.

Izba uchwała przekazanie rezolucyj p. Oleśnickiego od 1—5, tudzież od 7—15 oraz rezolucyj p. Schätzla Komisji szkolnej.

Następuje:

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o wniosku posła Wojciecha Dzeduszyckiego domagającym się uchwalenia ustawy zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 22. czerwca 1867 Dz. u. kr. Nr. 13. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Sprawozdawca p. Wojciech Dzeduszycki uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić, co następuje:

U s t a w a

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 22. czerwca 1867 Dz. u. kr. Nr. 13. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Mojego Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Alinea c artykułu 5-go ustawy z dnia 22. czerwca 1867 Dz. u. kr. Nr. 13 o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem znosi się w brzmieniu dotychczasowem, a ma odtąd brzmieć, jak następuje:

Minister oświaty może na wniosek Rady szkolnej krajowej postanowić, aby w poszczególnych szkołach średnich z językiem wykładowym polskim nauka języka ruskiego, a w poszczególnych szkołach średnich z językiem wykładowym ruskim

nauka języka polskiego była przedmiotem obowiązkowej nauki.

We wszystkich innych szkołach średnich, w których nauka obowiązkowa drugiego języka krajowego nie zostanie zaprowadzoną, pozostanie nauka drugiego języka krajowego, to jest ruskiego, a względnie polskiego obowiązkiem względnym, to jest zależnym od oświadczenia się w tej mierze rodziców.

§. 2.

Ustawa ta wchodzi w życie z początkiem pierwszego roku szkolnego po jej ogłoszeniu

§. 3.

Wykonanie tej ustawy polecam Jego Ministrowi wyznań i oświaty.

Przemawia p. Czaykowski Władysław Wiktor.

Przemawia p. Głąbiński i stawia następujące poprawki:

do §. 1.

ustęp II. zamiast na wniosek „Rady szkolnej krajowej“, na wniosek „Sejmu“.

ustęp II. i III. zamiast „w poszczególnych szkołach średnich“ umieścić wyraz „gimnazyach“.

oraz rezolucyę:

„Wzywa się c. k. Rząd, a względnie c. k. Radę szkolną krajową, aby celem wykonania powyższej ustawy ułożyła uproszczony plan nauki języka polskiego, a względnie ruskiego dla gimnazyów w tym duchu, aby bez zbytecznego obciążenia młodzieży zapewnić jej konieczną znajomość tych języków“.

Izba popiera te poprawki oraz rezolucyę p. Głąbińskiego.

Przemawia p. Oleśnicki.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. Sprawozdawca.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

§. 1.

Alinea c artykułu 5 go ustawy z dnia 22. czerwca 1867 Dz. u. kr. Nr. 13. o ję-

zyku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem znosi się w brzmieniu dotychczasowem, a ma odtąd brzmieć, jak następuje:

Minister oświaty może na wniosek Rady szkolnej krajowej postanowić, aby w poszczególnych szkołach średnich z językiem wykładowym polskim nauki języka ruskiego, a w poszczególnych szkołach średnich z językiem wykładowym ruskim nauka języka polskiego była przedmiotem obowiązkowej nauki.

We wszystkich innych szkołach średnich, w których nauka obowiązkowa drugiego języka krajowego nie zostanie zaprowadzoną, pozostanie nauka drugiego języka krajowego, to jest ruskiego, a względnie polskiego obowiązkiem względnym, to jest zależnym od oświadczenia się w tej mierze rodziców.

Po zamknięciu rozprawy p. sprawozdawca zrzeka się głosu.

Marszałek odczytuje poprawki p. Głębińskiego i poddaje pod głosowanie §. 1. z opuszczeniem słów: „na wniosek Rady szkolnej krajowej“ zawartych w pierwszym wierszu drugiego ustępu §. 1. oraz z opuszczeniem słów: „w poszczególnych szkołach średnich“ zawartych w trzecim wierszu drugiego ustępu §. 1., a objętych poprawkami p. Głębińskiego.

Izba uchwała §. 1. z opuszczeniem powyższych słów, objętych poprawkami p. Głębińskiego, następnie Izba odrzuca poprawkę p. Głębińskiego, aby zamiast słów: „na wniosek Rady szkolnej krajowej“ umieścić słowa: „na wniosek Sejmu“, dalej uchwała Izba słowa: „na wniosek Rady szkolnej krajowej“, zgodnie z wnioskiem komisji.

Izba odrzuca poprawkę drugą p. Głębińskiego, aby zamiast słów zawartych w trzecim wierszu drugiego ustępu §. 1. „w poszczególnych szkołach średnich“ umieścić słowa: „w poszczególnych gimnazjach“, a oddzielnie uchwała słowa: „w

poszczególnych szkołach średnich“ zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 2.

Ustawa ta wchodzi w życie z początkiem pierwszego roku szkolnego po jej ogłoszeniu.

Izba uchwała bez rozprawy §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 3.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

Izba uchwała bez rozprawy §. 3. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

U s t a w a

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 22. czerwca 1867 Dz. u. kr. Nr. 13. o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Mojego Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Izba uchwała bez rozprawy tytuł i wstęp ustawy zgodnie z wnioskiem Komisji.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania tej ustawy bez czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Marszałek odczytuje rezolucję p. Głębińskiego.

Po zamknięciu rozprawy sprawozdawca zrzeka się głosu.

P. Głębiński oznajmia, że wobec odrzucenia przez Izbę jego poprawek rezolucya opiewa jak następuje:

„Wzywa się c. k. Rząd, a względnie c. k. Radę szkolną krajową, aby celem wykonania powyższej ustawy ułożyła uproszczony plan nauki języka polskiego, a względnie ruskiego dla szkół średnich w

tym duchu, aby bez zbytniego obciążenia młodzieży zapewnił jej konieczną znajomość tych języków“.

Izba uchwala powyższą rezolucję p. Głębińskiego.

Marszałek oznajmia, że p. Głębiński postawił w rozprawie ogólnej nad sprawozdaniem komisji o stanie szkół średnich następującą rezolucję, która nie była przedmiotem obrad:

Wzywa się c. k. Rząd, aby przeprowadził polepszenie bytu suplentów szkół średnich przez zapewnienie im stałych stowsownych adjutów.

Izba popiera powyższą rezolucję p. Głębińskiego.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i stawia formalny wniosek na przekazanie tej rezolucji p. Głębińskiego komisji szkolnej.

P. Głębiński oświadcza, że zgadza się na formalny wniosek p. sprawozdawcy, aby jego rezolucję odesłać do komisji szkolnej.

Izba uchwala przekazanie rezolucji powyższej p. Głębińskiego komisji szkolnej.

Następuje:

S p r a w o z d a n i e

Komisji szkolnej z projektem ustawy o Radzie szkolnej krajowej.

Sprawozdawca p. Bobrzyński uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania odczytuje następujące wnioski komisji: sprostowawszy poprzednio omyłkę druku, a mianowicie: w tekście ustawy w ust. 3. art. 1. po słowie: „zakładów“ dodał „naukowych“, w art. 9. po słowie: „urzędników“ dodał słowo „pomocniczych“, w art. 10. zamiast słów: „referentów administracyjnych“ ma być „referentów administracyjnych i ekonomicznych“, nadto oznajmia, że komisja art. 7. wnosi w następującej stylizacji:

Art. 7.

Na posiedzeniach pełnych mają głos stanowczy wszyscy członkowie Rady wymienieni w art. 4. pod l. 4—7, zaś z człon-

ków wymienionych pod l. 2 i 3 tylko 8, a to oprócz członka, który w przedmiocie obrad referuje i inspektora szkolnego krajowego, do którego zakresu agend przedmiot obrad bezpośrednio należy, z reszty obecnych starsi służbą w tej samej randze.

Na posiedzeniach sekcyjnych mają głos stanowczy, wszyscy członkowie Rady wymienieni pod l. 4—7 art. 4. wchodzący w skład danej sekcji, z członków zaś wymienionych pod l. 2. i 3. tylko czterech a to oprócz członka, który o przedmiocie obrad referuje i inspektora szkolnego krajowego, do którego zakresu agend przedmiot obrad bezpośrednio należy, z reszty obecnych starsi służbą w tej samej randze.

W skład każdej sekcji wchodzi referenci spraw szkolnych, administracyjnych i ekonomicznych i inspektorowie szkolni krajowi, załatwiający sprawy należące do danej sekcji, z innych zaś członków ci, których Rada szkolna krajowa do danej sekcji przeznaczyła. Delegaci Wydziału krajowego wejść mają po jednym, znawcy szkolnictwa po dwóch do każdej sekcji. Każdy członek Rady może głosować tylko w jednej sekcji. Wyjątek pod tym względem zachodzi tylko co do referentów administracyjnych i inspektorów szkolnych krajowych, o ile oni załatwiają sprawy dwóch sekcji. Jeżeli jednak przedmiotem obrad sekcji jest sprawa dotycząca nauki religii, ćwiczeń religijnych lub nauczycieli religii, to reprezentant wyznania i obrządku, do którego dana sprawa się odnosi, chociażby nie był członkiem sekcji, ma prawo do uczestniczenia w posiedzeniach i głosowania nad tą sprawą.

Rada szkolna krajowa może powołać do poszczególnych spraw znawców zawodowych, którzy obecni będą na posiedzeniu z głosem doradczym; na posiedzeniu sekcji III-ciej będzie ich zaś w liczbie trzech, również z głosem doradczym, powoływać stale.

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy o Radzie szkolnej krajowej:

U s t a w a

z dnia . . . . o Radzie szkolnej krajowej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi, z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

C. k. Rada szkolna krajowa jest najwyższą władzą nadzorczą i wykonawczą w kraju w sprawach:

1. szkół i zakładów wychowawczych, podlegających c. k. Radom szkolnym okręgowym;

2. seminariów nauczycielskich i należących do nich szkół ćwiczeń;

3. szkół średnich i wszystkich w zakresie ich wchodzących zakładów naukowych, prywatnych i specjalnych;

4. szkół handlowych i przemysłowych.

Radzie szkolnej krajowej podlegają wszystkie władze, urzędy i organa, o ile w kraju do załatwiania spraw, należących do jej zakresu działania, lub do współdziałania w ich załatwianiu są powołane, oraz wszystkie wyżej wymienione zakłady naukowe i wychowawcze; ona zaś sama podlega bezpośrednio Ministerstwu Wyznań i Oświecenia.

Art. 2.

Ustawy i rozporządzenia, o ile w nich wobec poszczególnych kategorii szkół, wymienionych w artykule I., określony jest zakres działania Rady szkolnej krajowej, pozostają przez ustawę tę nienaruszone.

W szczególności zaś pozostaje nienaruszonym statut Rady szkolnej krajowej, ogłoszony na mocy Cesarskiego postanowienia z dnia 25. czerwca 1867, a zmieniony na mocy cesarskiego postanowienia z dnia 23. października 1875, o ile w nim wobec kategorii szkół wymienionych w artykule I. ustęp 1., 2. i 3. określony jest jej zakres działania; a tak samo rozporządzenie ministeryalne z dnia 9. stycznia 1895 L. 586, o ile w niem

określony jest jej zakres działania wobec szkół wymienionych w artykule I. ustępie 4-tym.

Art. 3.

W sprawach podległych jej szkół i personalu jest Rada szkolna krajowa instancją pierwszą, względnie wyższą, o ile władze jej podwładne w kraju do rostrzygnięcia tych spraw w niższej instancji są powołane

Od orzeczenia Rady szkolnej krajowej służy stronom rekurs do Ministerstwa Wyznań i Oświecenia w ciągu dni czterech, które liczą się od dnia następnego po doręczeniu orzeczenia.

Rekurs wniesiony być ma do Rady szkolnej krajowej bezpośrednio i ma moc wstrzymującą, o ile ustawa inaczej nie stanowi. Bliższe szczegóły co do wniesienia rekursu będą określone w drodze rozporządzenia.

Art. 4.

Rada szkolna krajowa składa się:

1. z przewodniczącego, którym jest Namiestnik kraju, albo Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej, albo gdy ten funkcji swojej pełnić nie może, zastępca wyznaczony przez Namiestnika;

2. z referentów spraw szkolnych administracyjnych i ekonomicznych;

3. z inspektorów szkolnych krajowych;

4. z trzech delegatów Wydziału krajowego, z których jeden musi być Rusinem, a którzy posiadać mają bierne prawo wyboru do Sejmu krajowego;

5. z trzech duchownych religii katolickiej, a mianowicie: jednego obrządku łacińskiego, drugiego obrządku greckiego, trzeciego obrządku ormiańskiego, z jednego duchownego wyznania ewangelickiego i jednego reprezentanta wyznania izraelskiego;

6. z sześciu zawodowych znawców szkolnictwa, z których trzech ma być powołanych z grona nauczycieli szkół wyższych, jeden z grona nauczycieli szkół

średnich, jeden ze szkół ludowych, względnie seminaryów nauczycielskich, jeden ze szkół handlowych lub szkół przemysłowych. Dwóch z tych sześciu członków musi być Rusinów ;

7. z dwóch delegatów miast, z których jednego wybiera Rada miasta Lwowa, drugiego Rada miasta Krakowa. Delegaci ci posiadać mają bierne prawo wyboru do Rady gminnej i nie mogą być nauczycielami, podlegającymi Radzie szkolnej krajowej.

Przed objęciem czynności mają członkowie Rady szkolnej krajowej złożyć w ręce jej przewodniczącego ślubowanie, w miejsce przysięgi na wierność i posłuszeństwo Cesarzowi, na zachowanie ustaw zasadniczych i wszystkich innych ustaw, na sumienne spełnianie obowiązków i na zachowanie tajemnicy urzędowej obrad.

Art. 5.

Członków Rady szkolnej krajowej, wymienionych w artykule 4. pod l. 5. i 6., mianuje Cesarz, a to wymienionych w artykule 4. pod l. 5. na wniosek Ministra Wyznań i Oświecenia, oparty na propozycji Namiestnika, a wymienionych w artykule 4. pod l. 6. na wniosek Ministra Wyznań i Oświecenia, oparty na propozycji Wydziału krajowego, przedłożonej przez Namiestnika. W sprawie wniosku o nominację duchownych wyznania ewangelickiego i katolickiego Namiestnik porozumie się z Ordynaryatami metropolitalnymi i z krajową władzą zwierzchniczą wyznania ewangelickiego.

Członkowie Rady, wymienieni w artykule 4., 5., 6., 7., urzędują przez lat trzy, poczem ponownie mogą być wybrani, względnie mianowani.

Członkom, wymienionym pod l. 4—7, przyzna Sejm odpowiednie wynagrodzenie z funduszków krajowych.

Art. 6.

Rada szkolna krajowa na posiedzeniach pełnych i na posiedzeniach sekcji załatwia kolegialnie sprawy, w których

ma powziąć decyzję, albo zdanie swoje i wnioski przedłożyć Ministerstwu Wyznań i Oświecenia.

Sekcyi, które w zakresie swego działania samoistnie stanowią, jest trzy: pierwsza dla spraw szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich, druga dla spraw szkół średnich, trzecia dla spraw szkół handlowych i przemysłowych.

Rozdział czynności pomiędzy posiedzenia pełne i sekcyjne określa regulamin wewnętrzny Rady szkolnej krajowej, zachowując przytem zasadę, że sprawy ogólnej natury zastrzeżone być mają pełnej Radzie ale i te przygotowane przez obrady i wnioski właściwych sekcji.

Art. 7.

Na posiedzeniach pełnych mają głos stanowczy wszyscy członkowie Rady wymienieni w artykule 4. pod l. 4—7, zaś z członków wymienionych pod l. 2. i 3. tylko ośmiu, a to oprócz członka, który o przedmiocie obrad referuje i inspektora szkolnego krajowego, do którego zakresu agend przedmiot obrad bezpośrednio należy, z reszty obecnych starsi służbą w tej samej randze.

Na posiedzeniach sekcyjnych mają głos stanowczy wszyscy członkowie Rady wymienieni pod l. 4—7 art. 4. wchodzący w skład danej sekcji, z członków zaś wymienionych pod l. 2. i 3. tylko czterech, a to oprócz członka, który o przedmiocie obrad referuje i inspektora szkolnego krajowego, do którego zakresu agend przedmiot obrad bezpośrednio należy, z reszty obecnych starsi służbą w tej samej randze.

W skład każdej sekcji wchodzi referenci spraw szkolnych, administracyjnych i ekonomicznych i inspektorowie szkolni krajowi, załatwiający sprawy należące do danej sekcji, z innych zaś członków ci, których Rada szkolna krajowa do danej sekcji przeznaczyła. Delegaci Wydziału krajowego wejść mają po jednym, znawcy szkolnictwa po dwóch do każdej

sekcji. Każdy członek Rady może głosować tylko w jednej sekcji. Wyjątek pod tym względem zachodzi tylko co do referentów administracyjnych i inspektorów szkolnych krajowych, o ile oni załatwiają sprawy dwóch sekcji. Jeżeli jednak przedmiotem obrad sekcji jest sprawa dotycząca nauki religii, ćwiczeń religijnych lub nauczycieli religii, to reprezentant wyznania i obrządku, do którego dana sprawa się odnosi, chociażby nie był członkiem sekcji, ma prawo do uczestniczenia w posiedzeniach i głosowaniu nad tą sprawą.

Rada szkolna krajowa może powołać do poszczególnych spraw znawców zawodowych, którzy obecni będą na posiedzeniu z głosem doradczym; na posiedzenia sekcji III-ciej będzie ich zaś w liczbie trzech, również z głosem doradczym, powoływać stale.

Art. 8.

Rada szkolna krajowa uchwała bezwzględna większością głosów, w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. Do ważności obrad pełnego posiedzenia, potrzeba obecności dziesięciu, do ważności obrad sekcji obecności pięciu członków uprawnionych do głosowania, oprócz przewodniczącego. Przewodniczący Rady może wstrzymać wykonanie powziętej uchwały, jeżeli zdaniem jego uchwała sprzeciwia się obowiązującym przepisom. W takim przypadku odnosi się przewodniczący do Ministra Wyznań i Oświecenia, a o decyzji jego zaawizadania następnie Radę.

Przewodniczący Rady przewodniczy zarazem jej sekcjom.

Art. 9.

Sprawy nie wymagające uchwały Rady lub jej sekcji załatwia przewodniczący Rady z pomocą referentów i urzędników pomocniczych Rady.

W nagłych przypadkach może przewodniczący zarządzić na swoją odpowiedzialność obiegowe lub potoczne załatwie

nie takich spraw, które podlegają uchwale, winien jednak na najbliższem posiedzeniu zawiadomić o tem Radę pełną, względnie jej sekcję celem przyjęcia zarządzenia do potwierdzającej wiadomości.

Art. 10.

Wykonaniem uchwał zajmuje się przewodniczący Rady z pomocą jej referentów administracyjnych i ekonomicznych, inspektorów szkolnych krajowych i urzędników pomocniczych.

Delegatami Rady w sprawach dydaktyczno-pedagogicznych są przede wszystkim inspektorowie szkolni krajowi.

Rada pełna i sekcje mają jednak prawo za zgodą przewodniczącego wyznaczać specjalne komisye dla przygotowania pewnych spraw lub wysyłać z grona swego delegatów celem dochodzenia lub załatwienia na miejscu ważnych spraw.

Art. 11.

Regulamin wewnętrzny czynności z uwzględnieniem powyższych postanowień uchwała Rada szkolna krajowa, a zatwierdza Ministerstwo Wyznań i Oświecenia.

Art. 12.

Urzędników pomocniczych, lokalu i potrzeb kancelaryjnych dostarcza Radzie szkolnej krajowej c. k. Namiestnictwo.

Art. 13.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w trzy miesiące po jej ogłoszeniu, a z tą chwilą gasną mandaty członków powołanych do Rady na mocy statutu obecnie obowiązującego.

Art. 14.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam memu Ministrowi Wyznań i Oświecenia i Ministrowi spraw wewnętrznych.

Przemawia p. Tomaszewski.

Przemawia p. Korol.

Przemawia p. Stapiński.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Przemawia p. Tomaszewski i stawia formalny wniosek na przyjęcie *en bloc* projektu ustawy.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała wniosek p. Tomaszewskiego na przyjęcie powyższej ustawy *en bloc*, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o wniosku posła Oleśnickiego w sprawie założenia gimnazjum z językiem wykładowym ruskim w Stanisławowie.

Sprawozdawca p. Cielecki uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek Komisji:

Wzywa się Rząd, aby przystąpił do założenia gimnazjum w Stanisławowie z wykładowym językiem ruskim.

Tem samem zostaje załatwioną petycją filii Towarzystwa ruskiego pedagogicznego w Stanisławowie l. 382.

Przemawia p. Tadeusz Cieński.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała powyższy wniosek Komisji.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 7. listopada 1904 godzinę 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 10 minut. 45 przed północą.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański w. r.

Stanisław Mycielski w. r.